

Cisterner som innehåller brandfarlig vätska

-Information till cisterninnehavare om kraven i miljöbalken och Naturvårdsverkets föreskrifter om skydd mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor (NFS 2003:24).

Miljöbalken

Enligt miljöbalken (2 kap. 3 §) ska alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Förvaring och hantering av brandfarlig vätska är verksamheter som kan orsaka skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön och därför gäller att skyddsåtgärder ska utföras. Med skyddsåtgärder menas dels tekniska åtgärder, men även kontrollbesiktningar och regelbunden egenkontroll.

Placering

Cisternen ska placeras där det innebär minst risk för människors hälsa och miljön. Vid nyanläggning förordas placering ovan mark istället för i mark. Undantag kan vara produkter med hög explosionsrisk. Cisternen bör placeras så att det är lätt att kontrollera tanken och så att inte risken för korrosion ökar. Det innebär bl.a. att den inte bör placeras direkt mot mark, väggar eller vegetation.

Egenkontroll

Den som förvarar eller hanterar brandfarlig vätska ska fortlöpande planera och kontrollera verksamheten för att motverka eller förebygga olägenheter för människors hälsa eller påverkan på miljön (enligt 26 kap. 19 § MB).

Du ska ha sådan uppsikt och kontroll över din cistern, att läckage eller spill upptäcks i tid och inte kommer ut till mark, vattendrag eller avloppsbrunnar.

Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2003:24)

Föreskrifterna gäller anordningar för att lagra brandfarlig vätska i följande fall:

- Cistern ovan mark för mer än 1 m³ men högst 10 m³ brandfarlig vätska klass 3 (t.ex. eldningsolja eller dieselolja) eller spillolja
- Cistern i mark för mer än 1 m³ brandfarlig vätska klass 3 (t.ex. eldningsolja eller dieselolja) eller spillolja
- Hantering av mer än 250 liter brandfarlig vätska i vattenskyddsområde

Kontrollbesiktningar

För de cisterner som omfattas av föreskrifterna, gäller att kontrollbesiktning, ”återkommande kontroll” ska genomföras med intervallet 12 år eller 6 år beroende på korrosionsskydd. Cistern som placeras i mark eller i vattenskyddsområde ska vara certifierad eller genomgå konstruktions- och tillverkningskontroll. Om en cistern skadas,

repareras, ändras eller om användningen ändras väsentligt ska den också genomgå revisionskontroll. Kontroller ska utföras av ett ackrediterat företag. Register med ackrediterade företag finns på www.swedac.se.

Tekniska krav

Föreskrifterna reglerar utförligt tekniska krav som ska vara uppfyllda på en cistern, vilket också kontrolleras vid en kontrollbesiktning. Exempel på detta är överfyllningsskydd, avluftning och nivåmätare.

Informationsplikt vid installation av cistern

Inför installation av en cistern med brandfarlig vätska ska Samhällsbyggnadskontoret skriftligen informeras om detta (blankett finns). Samhällsbyggnadskontoret kommer att besvara informationen. En bedömning görs utifrån inlämnade uppgifter ifall de skyddsåtgärder som vidtas är tillräckliga, beroende på var cisternen kommer placeras, vilken typ av cistern som ska installeras och vilken användning som planeras.

Vattenskyddsområde

Inom vattenskyddsområde ska Samhällsbyggnadskontoret skriftligen informeras (blankett finns) redan inför hantering av 250 liter brandfarlig vätska eller mer. Utökade skyddsåtgärder krävs enligt föreskrifterna, bl.a. sekundärt skydd / invallning. Tätare kontrollintervall kan också vara aktuellt beroende på konstruktion.

Cistern som tas ur bruk

Om cisternen tas ur bruk ska Samhällsbyggnadskontoret informeras (blankett finns). För att en cistern ska anses vara tagen ur bruk, ska den vara tömd, rengjord och åtgärdad så den inte kan fyllas av misstag. I första hand ska cisternen tas bort, men den får även sandfyllas.

Tekniska skyddsåtgärder

Vid förvaring och hantering av brandfarlig vätska gäller att skyddsåtgärder ska utföras för att minska riskerna för människors hälsa och miljön. Behovet av skyddsåtgärder avgörs av risken / sannolikheten för spill och läckage, liksom vilken spridning och vilka konsekvenser ett eventuellt läckage skulle få. Skyddsåtgärderna ska utföras så att läckage eller spill ska kunna upptäckas i tid och tas om hand, istället för att komma ut till mark, vattendrag eller avloppsbrunnar. Kostnader för att vidta skyddsåtgärder kan vägas mot kostnader för eventuell sanering. Följande exempel på skyddsåtgärder kan vara aktuella vid installation av cistern:

Invallning / sekundärt skydd med nederbördsskydd

I känslig omgivning som t.ex. i vattenskyddsområde, vid närhet till dricksvattenbrunn eller om risk finns att produkten når vattendrag eller dagvatten brunn, ska invallning finnas till cisterner. Invallning utomhus måste kombineras med nederbördsskydd p.g.a. risken för fukt- och rostskador samt risken för överspolning av föroreningar.

Spillskydd och spillzon

Spill- och droppskydd som t.ex. spillplåtar ska alltid finnas vid de punkter där spill eller läckage kan förekomma. Exempel på sådana punkter är påfyllningsanslutning, luftningsrör, tankställe och pump.

Vid verksamheter där hanteringen kan medföra mer frekvent spill (mer än några få gånger per år) som t.ex. bensinstationer och tankcentraler, ska en tät markbeläggning ordnas inom spillzonen. Denna ska bestå av betong eller asfalt med ytbeläggning och vara så utförd att spill normalt kan stoppas och samlas upp innan det avrinner till omgivande mark, dagvattenbrunnar eller liknande. Spillzonen omfattar en meter utöver slangens längd. Observera att det även behövs spillskydd vid övriga riskpunkter som t.ex. påfyllningsanslutning och luftningsrör. Spillzonen kan avledas till brunn med olje-/bensinavskiljare eller likvärdigt torv-/miljöfilter. Dimensionering ska då göras för ev. nederbörd och ytavrinning. Absorbtiionsmedel ska finnas tillgängligt för uppsamling vid spill eller läckage.

Påfyllningsslang med upphängningsanordning

Upphängningsanordning ska finnas för påfyllningsslangen på t.ex. farmartankar för att förhindra att slangen rivs ner. Det ska också finnas stängningsventil på slangen, så att inte vätska rinner ut om man håller ner slangen.

Vid verksamheter där hanteringen kan medföra mer frekvent spill (mer än några få gånger per år) som t.ex. bensinstationer och tankcentraler, ska en slangbrottsventil finnas på cisternen, för att stoppa flödet automatiskt om slangen slits av. Detta kan ske om t.ex. pistolhandtaget glöms kvar i ett fordon, eller om slangen hakar i ett fordon som kör iväg.

Absorbtiionsmedel

Vid tankning från en cistern, liksom vid påfyllning finns alltid en risk för spill och absorptionsmedel ska då finnas tillgängligt för att förhindra spridning.

Vid verksamheter där hanteringen kan medföra mer frekvent spill (mer än några få gånger per år) som t.ex. bensinstationer och tankcentraler, ska absorptionsmedel alltid finnas tillgängligt. Vid sådana anläggningar ska det också finnas en tät markbeläggning inom spillzonen. Det måste då finnas absorptionsmedel för att spill ska kunna stoppas och samlas upp innan det avrinner till omgivande mark, dagvattenbrunnar eller liknande.

Påkörningsskydd

Om cisternen är placerad där det finns risk för påkörning av misstag, ska påkörningsskydd ordnas. Exempel på påkörningsskydd kan vara betongsuggor.

Golvbrunnar

I utrymmen där det finns cisterner eller rörledningar utan sekundärt skydd, får det inte finnas någon golvbrunn. Alternativt ska åtgärder vidtas som förhindrar spridning till golvbrunn vid spill eller läckage. Exempel på detta är invallningar av cistern och rörledningar eller krage runt golvbrunnen, dimensionerat för hela tankens volym.

Annan lagstiftning för hantering av brandfarlig vätska

Beroende på mängder, hantering och typ av vätska kan förvaring av brandfarlig vätska i cistern även omfattas av andra bestämmelser enligt miljöbalken. Dessutom kan de omfattas av Sprängämnesinspektionens respektive Räddningsverkets lagstiftning och eventuellt behövs tillstånd från Räddningstjänsten.

Ytterligare information

Vid frågor om innehållet i det här informationsbladet eller andra frågor om hantering av brandfarlig vätska och andra kemiska produkter, kontakta Samhällsbyggnadskontorets miljöavdelning (tel. vxl: 0620-68 20 00).